

PROLETAREC

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

STEV.—NO. 969.

CHICAGO, ILL., 8. APRILA (APRIL 8), 1926.

LETO—VOL. XXI.

Upravništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

POOSTREVANJE ODOŠAJEV MED MEHIKO IN ZEDINJENIMI DRŽAVAMI.

Vlada Zedinjenih držav pošilja mehiški vladi "diplomatične" note. Nekaj jih je objavila, posebno one propagandistične vsebine. "Amerika ne bo pustila, da bi se gazilo njene pravice," se glasi zelo lepo in ponosno; mladino ter patriotične mase se res najlažje navduši kadar se govori o veličini Zedinjenih držav ter o svetosti in mogočnosti zvezdnate zastave. Druga korespondenca, ki se tiče bolj materialnih stvari, — "ameriških interesov" v Mehiki, — je neobjavljena. V kongresu so nekateri drznejši zahtevali od državnega tajnika, da naj predloži vso korespondenco poslednjih let med ameriško in mehiško vlado, ampak do danes jo še ni predložil in jo tudi ne bo. So v nji stvari, ki niso "za v javnost".

Kaj so ameriški interesi v Mehiki?

Zelo majhen odstotek mehiških bogastev posedujejo Mehikanci. Sedanja mehiška vlada, katera ima glavno oporo v mehiški delavski stranki, se trudi vrniti Mehiko Mehikancem. To ni lahka naloga, ker je pri teh naporih prišla v navskrižje z "ameriškim", "britanskim" in drugimi inozemskimi "interesi". "Ameriški interesi" posedujejo največ Mehike, posebno njenih naravnih bogastev, — olja in rude. Mehikanci delajo za ameriške interese v Mehiki proti zelo nizki plači, profit pa se steka — ne Mehikancem in Mehiki, ampak "ameriškim" in drugim zunanjim interesom. Državni tajnik grozi Mehiki v imenu "ameriških interesov". Kadar grozi Kitajski ali kaki južno ali centralno ameriški republiki, govori vselej v imenu ameriških interesov. Kdo in kaj so ameriški interesi v Mehiki?

Prvič, razne velike korporacije, kombinirane v truste, ki imajo svoje investicije v Mehiki; drugič, velebankirji; tretjič, tisti Amerikanci, ki posedujejo tisoče akrov najrodovitnejše zemlje v Mehiki. Samo nekaj sto državljanov Zedinjenih držav ima resnične interese, namreč velika premoženja, v Mehiki, in radi teh par sto državljanov se odnošaji med to deželo in Mehiko bolj in bolj poostrujejo.

Število ni vselej važno. Par sto Amerikan-

cev takorekoč poseduje vsa važnejša bogastva v Mehiki. In to so, kar imenuje ameriška diplomacija in kapitalistično časopisje, "ameriški interesi".

Povprečen Amerikanec nima v Mehiki nobenega interesa razen enega: da živita obe deželi v miru in kooperaciji. To je edini pravi "ameriški" interes v Mehiki, ampak vlada kakršno imamo ga ne zastopa. Ona varuje "ameriške" interese, kar pomeni, da je pripravljena izrabljati vso moč Zedinjenih držav v protežiranju ameriškega kapitalizma v Mehiki, ki se brani povrniti celo del mehiških bogastev Mehikancem. "Ameriški interesi" ne posedujejo samo mehiška in ameriška bogastva, ampak tudi ameriško vlado.

Ako bi vlada, oziroma državni tajnik Kellogg pojasnil ljudstvu te dežele: "Vi nimate kot ljudstvo nikakih interesov v Mehiki, ker tam ničesar ne posedujete, ampak imajo jih naši industrialci in bankirji," tedaj bi se s propagando proti Mehiki prav malo doseglo. Zato igrajo imperialisti vselej na druge strune, ki so več ali manj privlačne med maso. Standard Oil, rudniški trust in velebankirji ne morejo iti med ljudstvo in od njega zahtevati, da naj protektira "ameriške" interese v Mehiki. Ljudstvo bi jim odgovorilo: "Sami si jih protektirajte, ker imate od njih koristi, nas pa pustite v miru. Mi nimamo z Mehiko nobenega spora." Kapitalistični interesi so pametni in vedo kako se pridobi ljudstvo za "patriotizem". Ameriško časopisje je poslednje čase polno sistematične propagande hujskajočega značaja proti Mehiki kakor jo predstavlja Callesova vlada. "Zanesljivi" reporterji in "poznavalci" odnošajev med Mehiko in Zedinjenimi državami pišejo v svojih listih, da postaja mehiška vlada bolj in bolj nepriljubljena, da ima nasprotnike na vseh koncih in krajih, da vlada diktatorsko, in da je revolucija, ki jo bo strmoglavila, blizu. Za vzroke nepriljubljenosti navajajo, da je mehiška vlada v odnošajih z inozemstvom arogantna, da ne protektira "tuje" interese kakor bi jih morala, da preganja "vere", posebno katoliško, da se ji ni po-

srečilo stabilizirati gospodarskega življenja in da ji ni uspelo uvesti red in mir, ki ga Mehika tako "nujno" potrebuje. Ti reporterji, najeti od "ameriških interesov", kritizirajo ameriško vlado, "ker je čez mero tolerantna, ker tako udano trpi žalitve in ker tako slabo protektira "ameriške interese."

Poslednje tedne si je kapitalistična propaganda izbrala "preganjanje" katoličanov v Mehiki za svojo glavno karto. Zedinjene države niso katoliška dežela. Katolicizem med večino ameriškega stanovništva, ki ga tvorijo razne protestantske sekte, ni priljubljen, pač pa obsovražen. Vzlic temu ima vsled svoje discipline, organizacije in finančne opore veliko moč, katera lahko dobro služi tistim ki jo imajo na svoji strani. Mehika je po zaslugi Špancev "katoliška" dežela. Katoliška cerkev v Mehiki ni katoliška cerkev, ampak orodje reakcije in imperIALIZMA pod masko vere. Masa, bedasta kakor je in kolikor je bedaste, veruje duhovnikom, ki so hlapci mračnjaštva in imperializma, ne da bi to razumela. Kajti če bi, bi sledila Kristovemu vzgledu, vzela bič, ter izgnala kramarsko krščanstvo iz svoje dežele ter postala v resnici krščanska. Katolicizem v Mehiki je danes orodje "ameriških" interesov in orodje reakcije, ki hoče potisniti Mehiko v sužnost iz katere se je komaj za silo po nadstoletni borbi otresla.

V Mehiki je bilo poleg domačih katoliških duhovnikov na važnih pozicijah mnogo importiranih duhovnikov — Amerikancev, Ircev, Italijanov, Nemcev in drugih. Čemu je treba katoliški Mehiki tujih katoliških duhovnikov, ko ima svojih na izbero? Ni jih ji treba, ampak treba jih je "ameriškim" in drugim nemehiškim interesom. Mehiška zbornica je sprejela zakon, ki določa, da morajo duhovniki, ki niso Mehikanci in imajo visoke cerkvene pozicije, zapustiti svoje službe in Mehiko.

Pred kongresnim odborom za zunanje zadeve v Washingtonu se je prošli teden vršilo zaslišavanje o "preganjanju mehiških katoličanov" pod Callesovo vladno. Ameriški kongres, ki ni katoliški kongres, v katerem so katoličani v veliki manjšini, je razumel ukaz "Ameriških interesov" ter v interesu protimehiške propagande zaslišal izgnane ameriške katoliške duhovnike, nune in lajike, ki so izvrševali "misijonske dolžnosti v Mehiki.

Wall Street, Coolidgova administracija ter večina poslanske zbornice in senata se prav nič ne zanima za katoličane v Mehiki. Zanima pa se za "ameriške" interese v Mehiki, kar pokazujejo posebno simpatije kapitalističnih interesov in ameriških imperialistov do katolicizma v Mehiki, do katolicizma ki je pod vodstvom imperialističnih agentov, kateri se skrivajo pod duhovniško haljo in nunskimi ogrinjali. Imperializem in kapitalizem rabita taka sredstva za

slepljenje mase, da ne bi videla pravega pomena igre.

Naloga delavska gibanja je, razgaljati nekrščansko krščanstvo in kapitalistične intrige, ki pripravljajo tla vojni med Mehiko in Zedinjenimi državami, katere Mehiko ne bo zakrivila. Navidezno bo Mehika "kriva", ker je propaganda "ameriških" interesov jačja in spretnejša. Ampak ta "navidezno" je v nasprotju z resnico in pravico. Napori mehiške vlade in delavske stranke, ki se bori za osvoboditev ljudstva izpod more supersticije in tujih krvososov, ne bodo zamanj, ker je razvoj in pravica na njeni strani.

Reorganizacija italijanskega senata.

Vrhovni svet fašistične stranke je reorganiziral italijanski senat po stanovih — navidezno radikalna odredba, v resnici reakcionarna in diktatorska. Senat (višja zbornica) zgubi sedanje patriarhalno, aristokratsko lice, in postane glavna in s časoma edina državna zbornica v fašistični Italiji. To je namen te Mussolinijeve reforme.

Senat bo v bodoče razdeljen v tri glavne skupine: en del senatorjev bo imenoval kralj za vso življensko dobo. Ostale imenujejo trgovske komore, zveze industrialcev, profesionalcev (odvetniki, profesorji, učitelji itd.) in fašistične strokovne unije (sindikati). Število senatorjev ki jih imenujejo fašistične unije, ne sme biti večje in ne manjše, kakor število senatorjev ki jih izvolijo trgovske komore in zveze industrialcev. Njihov termin je devet let. Vsakega senatorja mora potrditi kralj, z drugimi besedami, Mussolini. Nihče, ki bi ga fašistična diktatura ne hotela, ne bo dobil kraljeve milosti, tudi če bi ga gotova organizacija, upravičena do zastopnika v senatu, soglasno izvolila. Volitve po sedanjem običaju (npr. za v državni zbor) odpadejo.

Italijanski državni zbor (zbornica poslancev) bo z reorganiziranjem senata avtomatično izginil, ker mu je fašistična večina odvzela vsak pomen. Senat bo višja in nižja zbornica v eni. Toda ta senat ne bo najvišje zakonodajno telo: vse predloge in zakonski načrti morajo biti preje kot senatu predloženi vrhovnemu svetu fašistične stranke, in šele če jih ta odobri, bo smel senat glasovati po navodilu fašističnih glavarjev.

Ako bi bil italijanski senat res stanovsko reorganiziran, bi bil to en eksperiment, ki bi ga bilo vredno opazovati. Ampak senat, v katerem ne bo nikogar brez Mussolinijevega dovoljenja, nikogar ki bi ga ljudstvo resnično izvolilo, nikogar ki bi si upal govoriti drugače kakor zahteva diktator, ne more biti nič drugega kakor piščalka v ustih fašistične stranke.

Sadistične brutalnosti na Balkanu.

Henri Barbusse, avtor "Ognja, je v pariškem "Quotidienu" priobčil članek, v katerem razgalja brutalnosti belega terorja na Balkanu. Uredniški komentar v omenjenem listu pravi, da ne soglaša z vsemi Barbussovimi izvajanja, priobčuje pa njegov članek zato da pomaga razkriti "malo evropsko peklo", kakor imenuje Balkan. Največ sadističnih mučenj našteva Barbussov članek v Rumuniji, Bolgariji in Jugoslaviji. Rumunija je najbolj brutalna v Besarabiji, katere si ne more podjarmiti zato ker jo podjarmlja s terorjem. Druga na mestu je Bolgarija in Jugoslavija. O mučenjih jetnikov v Jugoslaviji piše med drugim: V glavnem policijskem stanu v Belgradu je peč, v katero potiskajo jetnike da jih objemajo plameni in vročina, zato, da izsilijo iz njih izpovedi o krivdi. Osumljence zbadajo pod jezike z iglami in pod nohte z razbeljenimi iglami. V mučilne namene imajo poseben stroj za stiskanje lobanj. Imajo tudi posebne električne priprave za mučenje jetnikov, s katerimi jih prisilijo govoriti. V Bolgariji privežejo osebe, ki jih oblasti preganjajo, k vozovom za katerimi morajo dirjati na vso moč. V neki vasi v Bolgariji je dal polkovnik Kozmanov postreliti skupino mladih fantov pred očmi staršev, katerim je potem ukazal poljubovati roke mrtvih otrok. Po nekaterih vaseh je bilo toliko pobitih, da so jih psi več dni vlačili okrog in jih trgali. Citira slučaje, kako so bile žene mučene vpričo svojih mož in možje vpričo svojih žen. Jetnike se povsod pretepa, neštetokrat do nezavesti. V ušesa jim ulivajo vrelo vodo, pulijo jim nohte, pod ramena jim tlačijo vroča jajca in mučijo jih na razne druge načine. V tem zlobnem, nečloveškem početju prevladuje skrajni sadizem, pravi Barbusse, svet pa se le malo briga za to brutalno početje. Nekateri sploh ne verjamejo da so take vesti resnične, drugi mislijo da je Balkan kje v centralni Afriki, prizadete vlade pa sploh zanikavajo vse očitke in predbacivanja, vesti o grozodejstvih pa pripisujejo sovražni propagandi.

Fakt je, da je na svetu mnogo sadizma in da ga je bilo po vojni posebno mnogo v deželah z nenormalnimi razmerami, kjer je veljala samo sila in se vladalo s silo. Ne le Bolgarija, Rumunija in Jugoslavija, ampak tudi Ogrsko in Grčijo se lahko vpiše med članice "malega evropskega pekla". Mučenja ljudi niso balkanska lastnost, kajti mučijo jih več ali manj v vsaki deželi, celo v tistih ki so na najvišji stopnji civilizacije. Sadizma ni kriva vlada, kajti ako ne bi bilo divjastva v masi, če ne bi bilo krvnikov med uradništvom in ljudstvom, ne bi bilo vsega tega gorja, ki ga prizadeva človek človeku za prazen nič. Življenje bi lahko napravil prijetno sebi in njemu

če ne bi bil divjak, ampak resničen človek. Tako trpita agonije oba — ta ki ga mučijo najbolj. Onega drugega ki je danes med mučitelji pa bodo morda mučili jutri in tako se igra sadizma vleče neprestano naprej dokler niso zverinske strasti potolažene in nastanejo legalno normalne razmere. Vesti o mučenju se bodo nekoč brale in in študirale samo v šolah in muzejih. Ali danes in še dolgo jih bo mogoče videti in čutiti, ker je človek bolj zver kakor človek. Ko bo iz njega izginila zver, ko ne bo več krvnik in ko bo dobil nagon koristiti bližnjemu radi sebe in bližnjega, bo nastala doba človeške civilizacije. Sedanja je barbarska zato ker je današnji človek barbar.

Par mesecev kazni za umor socialista Matteottija.

Justična farsa v Chieti, Italija, o kateri smo pisali v 967. številu "Proletarca", je bila končana dne 24. marca. Pet članov družbe ki je ugrabila Matteottija iz zasede in ga umorila, je bilo na zatožni klopi. Ta umor je bil izvršen 10. junija 1924. Pravi krivci so bili zagovorniki obtoženec pred sodiščem v Chieti, ostali pa so na vladnih mestih v Rimu. Teh pet je bilo pred sodiščem radi svetovnega javnega mnenja, češ, tudi v Italiji sodijo in obsojajo zločince, pa čeprav so v nje zapleteni visoki člani vladne stranke in vladni uradniki

Sodišče je dva obtoženca oprostilo, tri pa obsodilo na šest let ječe. Od te kazni so odšteli vsakemu obtožencu štiri leta na podlagi kraljeve amnestije, ki je bila izdana ob neki obletnici, največ radi teh obtoženec. Čas ki so ga prebili v ječi, se jim tudi odšteje, tako da ostanejo po obsodbi v zaporu samo še dva meseca in šest dni. Obsojeni so Amerigo Dumini, Ameleto Proveromo in Albino Volpi. Viola in Malacria sta bila oproščena. Porota je izrekla, da je na podlagi izpovedi prič dokazano, da zarotniki niso nameravali umoriti Matteottija, ampak ker se je branil je podlegel fizičnim naporom in udarcem. Čuden izrek, ampak v Chieti bi bil vsak drugačen nemogoč. Časopisje drugih dežel je justično farso v Chieti večinoma kritiziralo, Mussolini pa je odgovoril, da ga prav nič ne briga kaj misli o njemu svetovno javno mnenje. Pa ga briga, ampak zanaša se na pomoč mednarodnih bankirjev in industrialcev. Dokler ga bodo ti podpirali, in dokler ne izgubi njegova organizacija privlačnosti, bo lahko rožljajal in besedičil. Ali strah ima tudi pred svojimi Italijani, kajti tudi njihove potrpežljivosti bo enkrat konec.

SODRUGI, JAČAJTE JUGOSLOVANSKO SOCIALISTIČNO ZVEZO!

POTVARJANJE ZGODOVINE.

(Predaval *Ivan Molek* v klubu št. 1. J. S. Z. dne 26. februarja 1926 v Chicagu, Ill.)

(Konec.)

Kristjanstvo se je tudi porodilo iz ekonomskih vzrokov. Prvi kristjani, ki so živeli v komunističnih občinah, so bili večinoma sužnji. Rimljanski in grški mogotci so smatrali sužnje za živali, ki niso vredni, da bi častili njihove bogove. Kristjanski agitatorji so pa rekli sužnjem: "Naš Bog ljubi tudi vas, še rajši vas ima kot vaše gospodarje." Sužnjem se je to dopadlo; da se maščujejo nad gospodarji, ki so jim zaprli vrata paganskih templov, so se oklenili kristjanov, da bodo tudi oni imeli svojo vero. In čimbolj so mogotci zatirali novo vero, temveč pristašev je imela med sužnji, ki so kljubovali gospodarjem. V tistih časih je bilo mnogo delavcev, ki so izdelovali paganske malike. Kristjanski voditelji izprva niso hoteli nič slišati o češčenju podob in soh, ker to bi bilo posnemanje paganov. S to taktiko pa niso mogli pridobiti podobarjev za novo vero. Podobarji so rekli: "Vaša vera je proti podobam, ki so naš kruh, torej ostanemo pri paganski veri." Kristjani so pa hitro sklenili kompromis in sprejeli podobe — in s tem so dobili podobarske delavce v svoje vrste.

Zgodovina srednjega veka je brez malega zgodovina neprestanega preseljevanja ljudstev, ki so iskala novih domovanj. Navali novih narodov iz severa in Azije so uničili pagansko civilizacijo Rima. Sledila je kristjanska civilizacija s papeško domeno, ki je podedovala Rim in sklepalala kompromise s priseljenci. Ker je papeštvo znalo dobro izigravati nove narode drugega proti drugemu, vladarje proti vladarjem in sužnje proti sužnjem, se je ne same obdržalo, temveč je postalo nadvelesila vsega kristjanskega sveta. V tem času je zemlja igrala glavno vlogo kot vir dohodkov in potrebščin. Največji posestniki zemlje so postali fevdi in podjarmljena ljudstva so tlačanila. Take so bile razmere, ko so se naselili Slovenci v njihove sedanje kraje. Lastniki zemlje so bili vazali vladarja in cerkve, ki so takorekoč dobili v najem cela mesta, dežele in ljudstva. Zemlja je reprezentirala največje bogastvo.

Proti koncu srednjega veka se je pa močno razvila trgovina. Pojavile so se pomorske sile. Španci in Nizozemci so začeli brodariti po vseh znanih morjih. Morja so postajala pretesna, premajhna. V tekmo so stopili Angleži. Še manj prostora. Začela se je ljuta borba za morska pota. V tej borbi so Španci in Nizozemci podlegli Angležem. Tedaj je pa prišel največji dogodek, ki je zaključil srednji vek; Kolumb je odkril Ameriko. Zdaj je bilo dovolj morja za Angleže, Špance, Portugalce in Holandce. Začel se je

nov boj — boj za nove dežele, kolonije. V tem boju je potekal ves novi vek in naš vek. V borbi za trge in kolonije, ki so bile izvor surovin, je začel propadati fevdalizem, ki je obležal smrtno zadet s francosko revolucijo. Prišel je industrializem in s tem kapitalizem, nova forma pridobivanja bogastva in izkoriščanja. Kakor so v srednjem in novem veku odločevali tisti, ki so imeli zemljo v svojih rokah, tako odločujejo v našem veku tisti, ki imajo stroje industrij v svojih rokah, kakor so bile vse prejšnje vojne v interesu zemlje, tako so vse novejšje v interesu industrij in mednarodnih trgov za produkte. — Papeštvo je začelo propadati z reformacijo. Bila je revolucija v cerkvi. Ta revolucija ima tudi svoje materijalno ozadje. Martin Luther je rebeliral proti papežu radi tega, ker je bil nevošljiv cvetoči papeževi trgovini z odpustki. Toda Luther sam bi ne bil odcepil Nemčije od Rima. K temu so pomogli šele nemški knezi in drugi domači mogotci, ki so se polastili ogromnih papeških posestev v Nemčiji. Ta posestva so jih "izpreobrnila" k novi, "čisti" veri protestantizma. Bile so še druge revolte v cerkvi, na Angleškem, v Franciji in Švici, ki jih pa tu ne bom omenjal, toda redkoma so bili taki izbruhi brez ekonomskih razlogov. Vsi ti prevrati so imeli dobre posledice v mogočnem razmahu novih intelektualnih sil, ki so spale ves srednji vek. Porodilo se je znanstvo, neodvisno od cerkve. Prihajale so nove iznajdbe, ki so pomagale pokopati stare fevdalne razmere.

Ekonomski faktorji v toku zgodovine zadnjih sto let, oziroma po francoski revoluciji, so nam na dlani, zato jih ni treba ponovno naštevati. Parni stroj, ki je začel goniti druge stroje, vozove na suhem in brodove na vodi, je odprl vrata novi dobi, dobi kolektivne produkcije, ki je obenem doba industrijske avtokracije ali kapitalizma. To je naša doba. V starih časih je bil svobodni delavec lastnik svojega orodja in kar je izdelal, je lahko sam obdržal ali zamenjal ali prodal. Čim pa je orodje postalo stroj in iz skupine strojev tovarna, so delavcu ostale gole roke in če je hotel delati, je moral iti k lastniku stroja in tovarne. Individualne produkcije je bilo konec. Ker je bila nova strojna in kolektivna produkcija hitrejša in cenejša, je hitro postala vir novega bogastva. Iz tekme za to bogastvo, za kapital — za kolonije s surovinami, za industrije, ki izpreminjajo surovine v porabno blago in za trge, na katerih se blago s pogojem dobička izročča distribuciji — iz te tekme se porajajo vsi važnejši zgodovinski dogodki zadnjih sto ali stopetdeset let.

Vem, da so te besede — kapital, kapitalizem, kolektivna produkcija, industrijska avtokracija itd. — za večino zelo suhoparne. Bolj romantično in prešinjajoče je, če se čita ali govori o junaških delih tega ali onega generala, o viteških kavalirjih, ki so vodili vojne za kakšno lepo princeso, ali o drugih drznih avanturah.

Vse to se lepo sliši, samo eno napako ima — resnično ni. Buržoazni, podaniški zgodovinar je naredil zgodovino res prijetno, ker jo je pobarval z lepimi lažmi. Vse vojne med krščanskimi državami je naredil "vojne za narod", vse vojne s Turki in drugimi nekrstjani pa "vojne za sveto vero". Ljudje, ki so se najedli in napili teh laži, ne morejo pojmiti, da bi moglo biti sploh drugače. Laž je postala tako priljubljena, lepa, domača in priročna, da bi se ljudje stepli zanjo. Zato je resnica tako rada suhoparna in odurna.

Zato je tudi pojmovanje in tolmačenje zgodovine z materijalističnega stališča, oziroma na podlagi ekonomskega determinizma, ki je eden temeljnih principov znanstvenega socializma, zadelo na odpor in na gluha ušesa pri vseh onih, ki ne morejo misliti z lastnimi možgani. In vendar je to edini ključ, ki nam odpre doslej z devetimi pečati zapečatenata vrata zgodovine. Dolžnost vsakega socialista je, da študira zgodovino s tega vidika. Dolžnost vsakega delavca je, da pozna zgodovino in jo prav razume. Kdor hoče biti količkaj izobražen, mora poznati zgodovino. Spoznati in razumeti mora, da ekonomske razmere delajo ljudi in zgodovino ljudi, ne pa ljudi razmer in zgodovine.

Pravijo, da so se v Moskvi ameriške med seboj boreče se struje W. P. pomirile.

Iz Moskve, kjer je pretekli mesec zborovala razširjena eksekutiva moskovske internacionale, poročajo, da se je Zinovjevu in drugim posrečilo pomiriti med seboj boreče se frakcije v ameriški Workers' Party in da se bosta Foster in Ruthenberg vrnila v Ameriko pomirjena med seboj. Poročilo pravi, da je bilo na seji razširjene eksekutive v Moskvi pet ameriških delegatov. Stroške jim plača centralna blagajna. Potovanja nekaterih ameriških komunistov v Rusijo in nazaj so zelo pogosta.

Na par sejah so se ameriški člani sprli med seboj, ker so eni trdili da W. P. napreduje, drugi pa da je v razsulu radi take in take taktike. Po sporazumu so objavili, da je v Zedinjenih državah 20,000 komunistov. Večina eksekutive je odobrila sklepe zadnje konvencije W. P., ki se je vršila v poletju prošlega leta v Chicagu. Sklepala pa je kot ji je diktiral Zinovjev. Nekateri ameriški zastopniki, med njimi Foster, so želeli, da se pusti ameriški stranki več avtonomije kot jo ima sedaj, da bo večina res lahko večina.

Vzlic pomirjenju pa miru v W. P. ne bo, ker so v nji še vedno frakcijske razlike in spori. Od l. 1919, ko so ekstremisti ustanovili svojo stranko, je bilo med njimi že toliko sporov, razkolov in izključevanj, da bi napolnil knjigo, kdor bi hotel vse zabeležiti.

ALI VESTE—

da ima Proletarec najbogatejšo zalogo knjig—slovenskih, kakor tudi angleških, kar je slovenski knjigaren v Ameriki?

LJUBLJANSKI TIPI

Satirično-psihologični obrazi.

Spisal Josip Suchy.

(Konec.)

La Donna E Mobile.

"Gosp. A. B. v Lj.

Ako se še enkrat predrznete trkati na moje okno, bom poskrbela, da se Vam bo skrajšala roka. Ivana." "Jutro."

Majnika meseca sta se spoznala: on, črnolasi idealni mladič, še neokužen od povojne psihoze, ona, brhka, stasita plavalaska. In sreče ni bilo konca v lepem mesecu maju. V "prostih" urah, v onih, ko bi morala posečati "specijalni kurz" in ko bi on moral tičati za pandekti, sta jo zavila v smeri proti molčečnim kostanjem v Tivoliju.. Obljubovala sta si — kakor je to že običajno — večno zvestobo, ki sta jo krepila z neštetimi vročimi poljubi in z avant-plačilom na bodoči zakon — tam v tivolskem gozdu v lepem mesecu maju. "Šmarnice" v križanski cerkvi so ju zopet združile v mraku v nemo gledanje in v kratki stik srčne elektrike. In dan za dnevom se je ponavljal isti razpored — v lepem mesecu maju. Prešel je čas hitro in z njim lepi maj. Junij že je razdružil srečni par in žalovala sta oba. Dolga, dolga pisma so romala tja in sem in obratno. Ona je bivala v drugih krajih, videla je druge ljudi in druge običaje. Cel mesec junij so vsakdanja pisma romala tja in sem in obratno v pomnoženi izdaji. Nje ni bilo nazaj niti v mesecu juliju. Pisala mu je, da hrepeni po njem, da pa z ozirom na blagodejni učinek morskih kopeli za sedaj še ne more domov. In verjel je on, kakor more verjeti le idealen, neokužen mladič. Prišel pa je v tisti kraj, kjer je bivala ona, še lepši mladič, istotako idealni in neokuženi elegant, ki je povrh vsega še naličil onemu njenemu izza meseca maja. Prišel je, videl jo in — zmagal, Valovi morja so jima peli pesmi ljubavi in hladni gozdi tam ob periferiji južnega kraja so jima bili zatočišča, kjer sta si prisegala večno zvestobo ista ona in drugi on. In pisma, ki so prej redno švigala tja in sem in obratno, so se polagoma zredčila, dokler niso usahnila njena pisanja ter se množile urgence prvega. Na vse zadnje pisem z urgencami sploh ni več odpirala. In živela sta krasne dni ista ona in drugi on v onem lepem južnem kraju v vročem mesecu juliju. Toda tudi te idile je bilo konec. Drugi on je odšel in njene urgence so mu začele presedati, dokler ni območnil, odnosno dokler urgence niso prihajale nazaj s pripombo "adressat parti" ali "inconnu".

Ko je gosta ljubljanska megla sedla nad belo Ljubljano, se je pojavila ista ona v domačem kraju — razočarana nad nezvestobo drugega. Tedaj jo je prvi on dohitel. Hitro sta pozabila vrzeli, ki ju je razdruževala polne tri mesece. Toda dočim je prvi on mislil iskreno, je ista ona hlinila ljubav, ki jo je vezala do drugega, kot da bi bila namenjena prvemu. Prvi je slednji večer stal pod njenim oknom. Dolgo časa, cel mesec dni. In prišel je listič beli od drugega, ki je mahoma prekinil idilo.

V nedeljo je stal moto teh vrstic v "Jutru" — med inserati.

Perice, mlekarice in "kočevarji".

Prva dva tipa vozita svojo robo, slednji jo nosi. V toliko se v splošnem razločujejo ti trije ljubljanski poulični pojavi.

Perice imajo v Ljubljani nekak privilegiran stalež, 1.) ker so potrebne kakor vsakdanji kruh. 2.) ker so konservativne že po svoji naravi in po dolgodobni usansi in 3.) ker so kot čuvajke intimnih intimnosti uvaževane. Vsak ponedeljek se pojavijo, vozeč, odnosno porivajoč pred seboj dvokolesne vozičke, na katerih imajo pri prihodu v mesto lepo zložene "punkeljne", pri odhodu pa vse vprek nagromadeno umazano perilo. Brez prerakanja z ene ali druge strani ne preteče ponedeljek. Sedaj manjka rjuha ali srajca, ali so zamenjane spodnje hlače in robci, skratka ves dopoldne se vrste debate in protesti, rotenja in ugibanja, katerim hrupnim konverzacijam nikakor ne bi bili kos moški. Marsikako zasoljeno ali zasmodeno kosilo ali pa celo nikako pričakuje ob ponedeljskih uboge moške trpine. Ni čuda, če si potem v večernih urah dado duška pri rujnem vincu. Sploh je ponedeljek že sam na sebi odlozen dan, ker sledi kot prvak šestih delavnikov na svobodno in brezdelno nedeljo in potem ker ima smolo, da sledi na dan, ko so polne skledje stale na mizi in se ima nekako bi rekel pokoriti za čezmerno snedeno nedeljo. Sedaj pride pa še perica. Da bi jo šment! Perice imajo svoje delavnice tam pod Golovcem. So prav za prav trpinke.

Mlekarice izumirajo, to se pravi, one niso več privilegirane posetnice bele Ljubljane, odkar imamo tu centralizirane novčevalnice mleka in stroge ljudi, ki svoj nos kaj radi vtikajo v "mlečne" posode. Tudi mlekarice porivajo predse dvokolesne vozičke. Nekoč so slovele po svoji brhkosti in svežosti, po svojem živahnem in veselem kretanju v blatu in prahu, da si se jim nehote moral čuditi; danes so že preveč civilizirane. Znane so bile po svoji odrezavosti in odpornosti, če jih je kak preobjestnej hotel malce podražiti ali pa jim celo na kak način "dvoriti". Marsikdo jih je skupil, da mu je prešla vsa volja. Bile so namreč preveč konservativne, to se pravi preveč navezane na zvestobo do domačega kraja. Takrat je imela še vsaka svojega fanta. Danes pa ni fantov in tudi lepih mlekaric ni, ker se z ozirom na svojo "civiliziranost" sramujejo potiskati predse voziček. Današnje mlekarice so postale ambulante prodajalke kmečkih pridelkov: fižola, salate, krompirja, jajc, zakaj mleko samo jim ne bi neslo, da bi se izplačalo. Med vojno so bile mlekarice predmet vsestranske pozornosti, skrajne ljudomilosti in darljivosti. Saj vam je še znano. Zlate ure in židane rute so bile na dnevnem redu ultrapozornosti. — Mlekarice se rekrutirajo iz Posavja, Št. Vida in Dravelj.

"Kočevarji" imajo dandanes bolj utrjeno stališče kot nekdanj, zakaj vinskih razpoloženj je več kot nekoč in denar teče še bolj, čeprav ni več okrogel. Povojna psihoza. Dočim so se prej otrešali ponudb a la "grad ungrad", jim je dandanes to vse eno. Posebno čokolada in sardine vlečejo. Menim, da pride vsak "Kočevar" na svoj račun. Isti "Kočevar", ki je ob 6. uri krošnjariš s polno košaro, se ob 10. uri pojavi zopet z napol razpečano robo. In sedaj pomislite: ako bi vse te dobrine, ki jih vsebuje njegova košara, bil prodal, enostavno prodal, bi to neslo prav dobršen in masten zaslužek, sedaj pa še poleg prodane robe "zaradi" na globah, ki so mu jih za "smolo" morali plačati veseljaiki! Med "Kočevarji" ne naletiš invalide.

Dočim smo na prva dva tipa navezani, je tretji tip povsem parazitične narave, pojav ki izrablja trenutno razpoloženost in — radodarnost.

Pogajanja za zvezo med Grčijo in Turčijo.

Grki in Turki niso prijatelji. Po končani vojni v zapadni in centralni Evropi so se Grki z malimi odmorji vojskovali naprej, zasedli pod protekcijo Anglije velik kos Turčije in se veselili sijajnih zmag, dokler jih ni še bolj sijajno potolkel Kemal paša, sedanji predsednik turške republike (tudi Turki so sposobni za republiko na svoj način). Grki so bežali, v Grčiji so se pričele množice puntati, grški kristjani v Turčiji so bežali pred "krvoločnimi" Turki in tako je bilo tam okrog par let sama zmešnjava.

Nedavno so poročali, da je bil jugoslovanski zunanji minister Ninčič v Rimu ter konferiral z Mussolinijem. "Proti komu?" so vprašali med drugimi tudi Grki, in si odgovorili: "Jugoslavija hoče pot v Solun. Italija ji lahko pomaga. Obe skupaj imata Grčiji nasprotno interese. Italija stremi zavladati v Sredozemskem morju. Jugoslavija ji je za gotove koncesije lahko v izdatno pomoč." Pa so Grki šli in rekli Turkom približno tole: "Naša dežela in vaša dežela sta sosedni. Če hočemo, smo lahko prijatelji, in če se nam uvidi potrebno, skleneno lahko tudi zavezništva. Glejte, Italija je nam nasprotna in tudi vam ni prijazna. Od Jugoslavije ne morete pričakovati drugega kakor da bo podpirala za gotove koncesije kako državo, ki bo hotela potlačiti vas. Ali ne bi bilo dobro za Grčijo in Turčijo da se zvežeta proti nekomu kakor stopajo drugi v zveze proti nam?" Turki v Angori, ki so precej dobri kramarji, so rekli Grkom: "Bomo preudarili in medtem se lahko prijateljsko razgovarjamo." Pa se razgovarjajo.

Po vojni za odpravo vojne, ki je bila ob enem vojna za demokracije in take lepe stvari, se kujejo zveze na vseh koncih in krajih. Tovarne, ki izdelujejo orožje, so ves čas zaposljene, in armade se pripravljajo, kakor da bo nova vojna že jutri izbruhnila, kar se res lahko zgodi.

Zinovjev ni več predsednik leningradskega sovjeta.

G. E. Zinovjev, do zadnjega zbora ruske kom. stranke vodilni krmar moskovske internacionale, je bil na pritisk večine kom. stranke odstavljen od predsedništva leningradskega sovjeta. Na njegovo mesto je bil izvoljen Nikola Kumarov. Leningradski sovjet je drugi najvplivnejši v Rusiji. Zinovjev mu je predsedoval vso dobo do marčnega zborovanja, na katerem je bil radi svoje opozicije proti večini vodstva kom. stranke za kaznen odstavljen, kot poroča J. B. Wood iz Moskve v brzojavki datirana z dne 25. marca.

Agitirajte za "Proletarca" in "American Appeal"! Oba sta glasila ameriške socialistične stranke in vodita proletariat po poti konstruktivnega dela v socializem.

Provokatorski kričači se umikajo debati.

Naglašali smo in naglašamo: poštenemu delavcu je pod čast pečati se s karakterji, kakršni so danes na vodstvu jugoslovanske "komunistične" sekcije. Nikogar nimajo v "odboru" oziroma na plačilni listi, ki bi bil vreden spoštovanja, ki bi bil res komunist. Pijavke ki jo danes "vodijo", so grše in hujše kot so one Zottijeve pasme. V svoje nečedne namene izrabljajo nekaj stotin dobromislečih hrvatskih delavcev in pod raznimi prevezami varajo par tisoč drugih, kateri jim v svoji naivni lahkovernosti darujejo dolarje.

Precejšnjo vsoto in velik del energije so ti ljudje potrošili v kampanji proti socialistom v SNPJ., ker hočejo, da se SNPJ. pretvori ali v organizacijo ki bo pod vodstvom reakcije in koristolovcev, ali pa, da pride pod njihovo kontrolo da bi jo izrabljali v svoje namene. Oba njihova lista sta polna "obdolžitev" proti socialistom v SNPJ. Ko se je vršila konvencija SNPJ. v Waukeganu, so najeli posebno dvorano za ves čas zborovanja in poslali v Waukegan dva svoja generala, nečlana SNPJ., katera sta dajala direktive svojim pristašem in psevdo "progresivcem", kateri niti ne vedo kaj ta beseda pomeni. Pred, med in na konvenciji so izdajali letake, v katerih so govorili o socialistični korupciji v SNPJ., in poslednje tedne prinašajo "dokaze" v listu, češ, "glejte, mi smo imeli prav".

Potem je nekdo izmed njih pričel govoriti o debati. Debata z neodgovornimi karakterji, norci in lumpi je bedarija. Ampak včas je na mestu zato da se lumpe pokaže da so lumpi. In tako smo rekli lumpom: Dobro, sprejmemo "poziv na debato", ako ste pripravljeni to, kar trdite na svojih shodih, listih in cirkularjih, zastopati in dokazovati na debati. Če so socialisti klika, ki bo ugonobla SNPJ., in če jo je mogoče rešiti te nevarnosti z debato, tedaj je dolžnost "svetnikov" pri "Radniku", da se prilike poslužijo ter gredo debatirati pred članstvo SNPJ. in pred njim razgalijo socialistično korupcijo in druge socialistične lumparije.

Ali, "Radnikovi" falotje vedo da so falotje in ne marajo "debate za zaprtimi vratmi". Oni ne marajo teme kot jim je bila predlagana, in s tem so PRIZNALI DA LAŽEJO. Ne upajo si naostopiti pred članstvom, da bi mu DOKAZALI "korumpiranost socialistične mašine v SNPJ." in "socialistične tatvine". Oni hočejo "javno" debato, kar pomeni da hočejo na "debato" svoj gang, ki bi rjovel in tulil ter razbijal kakor bi hoteli Ziniči in Bartuloviči, ker se boje resnice.

Bartulovičev-Ziničev stan je v Chicagu. Oba sta vposljena v Chicagu, kjer so uredništva njunih listov in urad stranke kateri pripadata. V Chicagu je nad tisoč članov SNPJ., več stotin pa jih je v bližnji okolici. Svoje "manevre" je importiran agent provokator Bartulovič obrnil na socialiste v SNPJ., in radi te svoje provokatorske gonje je prišel v spor s prejšnjim urednikom "D.S.", katerega je izpodrinil, list pa preselil v Chicagu. Članom SNPJ. je pisal dopise, in "progresivnemu" bloku SNPJ. je napisal "manifest", kateri je najžalostnejše spričevalo ignorance "progresivnega" bloka ter jasen dokaz provokatorske taktike importiranega provokatorja. Mi v osebi Bartuloviča nimamo opravka s komunistom poštenih namenov, ampak s človekom, katerega tip je skoz in skoz falotski.

Kje je njegovo junaštvo? Zakaj se BOJI NASTOPITI NA DEBATI PRED ČLANSTVOM SNPJ.? Zakaj se boji

debatirati o "razkritjih", ki jih priobčuje v svojih listih?

V "D. S." z dne 1. aprila odgovarja, da se bojimo "javne" debate.

Mar ne bo debata pred članstvom SNPJ. JAVNA? Ali ni dovolj če vemo, da je skoro vse slovensko delavstvo in mnogo hrvatskega včlanjenega v SNPJ.? Ako misli da med članstvom SNPJ. nima pristašev, ali jih ima morda v klerikalnih podpor. organizacijah?

Njegov odgovor v omenjeni izdaji "D.S." pokazuje brezmejno, podlo strahopetnost, ki je RAZGALILA njega in njegov "odbor" do dolega.

Tema, ki jim je na njihov poziv bila predlagana, je sledeča (v svojih listih jo nočejo omeniti):

SOCIALISTI V SNPJ. RAVNAJO NEPOŠTENO Z JEDNOTINO IMOVINO IN SI JO PRILAŠČAJO; NJENO ČLANSTVO PRODAJAJO AMERIŠKI BURŽVAZIJI; NJIHOVA TAKTIKA JE IZDAJALSKA ZA ČLANSTVO SNPJ., KATEREGA TVORIJO DELAVCI, IN ZA OSTALI DELAVSKI POKRET.

V "D. S.", "Radniku" in cirkularju, kakor tudi na svojih shodih trdijo, da socialisti v SNPJ. kradejo jednotino imovino, da so korumpirani in da imajo koristolovske namene. Zato jim predlagamo prvo točko teme, da to dokažejo na debati pred članstvom SNPJ.; trdijo nadalje, da socialisti prodajajo SNPJ. buržvaziji, kar bodo v debati vsekakor pripravljene dokazovati. Pravi, da je naša taktika izdajalska za interese članstva SNPJ., o katerem priznavajo da je delavsko, in da je izdajalska tudi za ves ostali delavski pokret. Ves ta predmet jim nudi priljubljen razgaliti JSZ. tam kjer je najjačja, "rrrevolucionarni", toda skrajno strahopetni agent provokator pa se mu umika.

Kako odgovarja v "D.S."? Pravi, da "mi želimo debato za zaprtimi vratmi radi tega, da pripeljemo nekaj pijanih pristašev, ki bi z noži obračunavali s komunisti. Da to potrdi z dokazom, dostavlja: "Da je takih precej v njih bližini, to nam dokazuje slučaj ene veselice v dvorani jednote, o kateri je pisala svojčas tudi 'Prosveta'."

Kajpada, da vsebuje njegov "članek" celo grmado psov in "junaških" izrazov. Tudi za debato je še vedno pripravljen, toda za "javno", predmet pa naj bo isti kot ga je predlagal "Ziničev odbor"; in nato milostno dostavlja, "ali pa tudi isti, ki ga predlaže zajčji urednik, čeprav je preneumen."

Evo, kako s pametnim človekom bi bilo treba debatirati! Ali vzlic temu da je "pameten" se boji debatirati o tem neumnem predmetu pred članstvom SNPJ., da pred njim razgali korupcijo in izdajstva socialistov v SNPJ.

Poudarjamo: ne gre se radi provokatorja, in ne pečali bi se z njim, če ne bi bila tu klika, ki odobrava provokatorsko delo, in če ne bi bilo tu resnice, da so te vrste ljudje v idejni zvezi z reakcijo in koristolovci. Preziral bi ga in se ga ognili kakor se človek ogne smrdljivega blata ob potu. Da pa se malo posveti v gnoj ki ga zakrivajo z rjuho, bi bilo res dobro, ako bi dobili enega njihovega vodilnega provokatorja in služabnika reakcije na javno pozornico.

Če se Chas. Novak brani, in ker je izjavil da pred članstvom SNPJ. ne gre debatirati, ali je kdo drugi (Nadaljevanje na 15. strani.)

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

RAZNO IZ DETROITA.

DETROIT, MICH. — Ne bom vam opisoval zmešnjav v Detroitu, ker so vam več ali manj znane že iz prejšnjih dopisov in drugih listov. Sporočam vam le, da ako se bodo Chas. Novakove prismojarije in provokacije nadaljevale, bo moralo mnogo njegovih pristašev in oboževalcev vsled prevelikega fanatizma v blaznico. Lažnivnico so morali že povečati; to dobro delo so naredili nedolžno čisti, brezmadežni "komunisti".

O čudežnem shodu dne 6. marca ste gotovo že čuli. Chas. Novak (ali karkoli je) je imel svoj shod, in ti prokleti socialisti so se združili s hrvatskimi klerikalci in najeli policijo, da je prišla na Novakov shod ter metala hrvatske zaveznike slovenskih socialistov iz dvorane, zato da je Chas. lahko mirno govoril za "rulucijo". Ali ni to čudno? Samo vodiške Johance je še manjkalo pa wisconsinskega Černeta, in čudežna slika na čudežnem shodu bi bila popolna. Joj, še nekaj! Na tem shodu so imeli zavezniki socialistov velikanski nož, tako dolg, da je segal brez ročaja prav do Chicaga in se započil v "D.S." Natančno tako je bilo na tistem shodu, če meni ne verujete, pa poglejte v "D.S.", ki jo urejujejo "čisti" za "čiste". — *Frank Smerdu.*

JOHN TERČELJ KANDIDIRA V PENNSYLVANSKO GENERAL ASSEMBLY.

CANONSBURG, PA. — V zapadni Pennsylvaniji se pojavlja na socialistični listi več in več imen članov JSZ., ki kandidirajo v javne urade. Eden izmed teh je John Terčelj, znani socialistični agitator, tajnik Konference JSZ. za zapadno Penno, član gl. odbora SNPJ. ter član raznih drugih organizacij in unije, ki kandidira za poslanca v pennsylvansko državno zbornico. Terčelj kandidira v drugem poslanskem okraju v Washington County na listi socialistične stranke. Njegovo volilno okrožje tvori ves del zapadne Washington County do meje W. Virginije. Njegovo ime bo na glasovnici označeno JOHN TERCHEL. Udeležite se sigurno primarnih volitev in glasujte za kandidate socialistične stranke.

Na jugoslovansko delavstvo v Pennsylvaniji apeliramo, naj pokaže svojo razredno zavednost v letošnjih kampanjah, se organizira, udeležuje volitev, širi socialistične liste, in sodeluje v vseh kampanjah ki jih imamo v boju proti reakciji, kozakom, korupciji in kapitalizmu v celoti. Socialistična misel napreduje in da bo napredovala še hitreje, je odvisno od vseh tistih ki so že socialisti. Čim več agitacije in organizatoričnega dela, toliko hitreje bomo napredovali.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Dopisnike, katerih dopise radi pomankanja prostora ta teden nismo mogli priobčiti, prosimo da nam to oprostite. Kar ne pride na vrsto poprej, bo priobčeno v majski številki.

Spisi za v majsko izdajo morajo biti poslani uredništvu najpozneje do 14. aprila, slike istotako, če pa mogoče, še nekaj dni prej.

POROČILO O KONFERENCI SOC. STRANKE V CHICAGU.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 28. marca se je v Douglas Auditoriumu vršila konferenca članstva socialistične stranke okraja Cook, katere se je udeležilo okrog sto oseb. Nagovore na zbor so imeli Murray King, Geo. Kirkpatrick in W. R. Snow. Tajniško poročilo je podala Florence Hall, o delovanju Socialistične Mladinske Lige pa je poročala sodruginja Lawrie.

Najvažnejša točka dnevnega reda je bilo vprašanje stalnega tajnika v okrajnem uradu. Sedanja tajnica izvršuje tajniške posle brezplačno, toda dela ne more zmagovati v svojih prostih urah, dasi dela v uradu vsaki dan pol dne tudi sodrug Holushka. Posledica je, da trpe aktivnosti, in zato mnogi člani insistirajo, da se najame stalnega tajnika-organizatorja, ki bo ves svoj čas posvetil strankinemu delu. Pred dobrim letom smo imeli v okrajnem uradu dve stalni moči, kar je pomenilo več agitacije, več članov in več dohodkov.

Nekateri člani na konferenci so poudarjali, da je tukaj vprašanje, kje dobiti finančna sredstva, s katerimi bi plačevali tajnika. Kar ostane okrajni organizaciji od članarine in prodaje knjig, ni niti za poslovne stroške. Židovski sodrugi so poročali, da je sklenil upravni odbor dnevnika "Forward" prispevati \$400 v agitacijski fond okrajne organizacije pod pogojem, da se najmanj tolikšno vsoto zbere med članstvom stranke. Ta fond bi eksekutivi omogočil najeti tajnika-organizatorja in potem, ako bo nova moč na svojem mestu, se bodo povečali tudi dohodki. Precejšen del vsote se je zbralo že na konferenci in eksekutiva je dobila nalog najeti stalnega tajnika-organizatorja v čimkrajšem času.

Konferenca je nominirala več članov za delegatske kandidate, katerih imena bodo v kratkem poslana klubom, da izmed njih izvolijo enega.

Konvencija članstva države Illinois se bo vršila v nedeljo dne 23. maja v Chicagu. Nominirala bo kandidate v državne urade (volitve se vrše jeseni) in napravila načrt za kampanjo.

S. Snow, tajnik državne organizacije, je poročal, da je bilo prve tri mesece tega leta v Illinoisu razpečanih 125% več članskih znamk, kakor v prvih treh mesecih preteklega leta. Ako bo to razmerje ostalo skozi vse leto, bo soc. stranka v Illinoisu znatno pomnožila svoje članstvo, vzlíc temu, da je illinoiska razen obijske ena najšibkejših organizacij soc. stranke izmed vseh v večjih industrialnih državah Unije.

PRIREDITEV J. S. Z. DNE 1. MAJA NA MAYNARDU, O.

MAYNARD, O. — Klub št. 123 JSZ. priredi dne 1. maja ob 7. zvečer v Poljski dvorani veselico, ki bo ob enem prvomajski sestanek naših somišljenikov in članov. To bo prva prireditev našega kluba in pričakujemo velike udeležbe. Vabimo na ta večer v našo sredo članstvo klubov JSZ. in naprednih društev od tu in iz okoliških krajev. Ob enakih priložnostih jim bomo radevolje vračali.

Na svidenje dne 1. maja na Maynardu!

A. Zlatoper.

IGRA IN VESELICA J. S. Z. V PIPETOWNU.

LATROBE, PA. — Pred nekaj tedni so iz tukajšnjih tovarn odsloveli precej delavcev, sedaj ko to pišem jih pa zopet jemljejo na delo. S tem ni rečeno, da se delo lahko dobi, ker je mnogo brezposelnih. Premogovniki te okolice obratujejo jako slabo in neredno. Delavske razmere torej niso nič kaj vabljive pri nas in tudi ne bodo. Današnji sistem je tak, da se smatra delavca samo za orodje, katero služi delodajalcu za profit. Kapitalizem je v dirki za profitom, delavci pa morajo trpeti mizerijo v katero jih peha brezposelnost, stavke, nestalno delo, druginja in druge nadloge.

Samo en izhod je: organizacija s socialističnim programom, kateri pravi: bogastva in zemlja je last vseh ljudi. Vsi ki morejo naj delajo v interesu vseh, in vsi naj imajo enake priložnosti v življenju.

Vzlic neveselim časom mora tudi delavec, skromen kot je, misliti na kako uro zabave. Od povsod čitamo, kako naši klubi prirejajo zabave in kako napredujejo v aktivnostih. Če drugi, zakaj ne klub št. 178 JSZ? In tako se je klub odločil prirediti v soboto 17. aprila ob 7. zvečer v Slovenskem domu v Pipetownu veselico in enodejansko komedijo "O ta maček!" Poleg igre bodo na sporedu tudi deklamacije. Igrala bo slovenska godba iz Greensburga. Ker bo to prva prireditev z igro v tej okolici, vabimo tukajšnje in okoliško občinstvo, da se je udeleži v čim večjem številu.

Mary Fradel.

NE POZABITE NA SLAVNOSTNI KONCERT "ZARJA".

CLEVELAND, O. — Dne 18. aprila se vrši v Slov. nar. domu slavnostni koncert pevskega zbora "Zarja". Letos je deset let od kar je bila "Zarja" ustanovljena in to obletnico bo praznovala v nedeljo 18. aprila z bogatim koncertnim sporedom. Med drugimi točkami bo tudi opereta "Kovačev študent", ki bo novost na našem odru. Program se prične ob 2:30 popoldne. Zvečer ob 7. se prične plesna in prosta zabava. Ta koncert nudi clevelandskemu in okoliškemu občinstvu priliko za duševno razvedrilo, kakršnih ni mnogo. Kdor izmed nas jo bo zamudil, bo to neprevidnost lahko po pravici obžaloval vse življenje.

Pazite na program koncerta, ki bo priobčen prihodnji teden. — *Publ. odsek.*

ZA MOON RUN, PA.

Klub št. 175 JSZ. v Moon Runu obdržava svoje seje vsako tretjo nedeljo v mesecu ob 3. popoldne v Slovenski dvorani. Prihodnja seja se bo vršila v nedeljo 18. aprila, katere se blagovolite udeležiti polnoštevilno. — *Tajnik.*

DELAJSKI DOM V PHILADELPHIJI.

PHILADELPHIA, PA. — V soboto dne 20. marca se je vršil v tem mestu slavnostni banket povodom otvoritve delavskega doma (Labor Institute) na Osmi in Locust cesti, katerega se je udeležilo okrog dve sto zastopnikov politično in strokovno organiziranega delavstva v Philadelphiji. Po nagovorih so obljubili nadaljnih \$50,000 za Labor Institute. Glavna govornika sta bila socialist Norman Thomas in Meyer London iz New Yorka. Uradi socialistične stranke v Philadelphiji se nahajajo v tem poslopju, istotako uradi mnogih unij.

ZAPISNIK SEJE EKSEKUTIVE J. S. Z.

dne 30. marca 1926.

Navzoči Cainkar, Sava Bojanovich, Božo Stojanovich, F. Zaitz, B. Novak, Vider in tajnik Pogorelec. Odsoтни od eksekutive Alesh in Udovich, od nadzornega odbora Godina in Kokotovich, od prosvetnega odseka vsi.

Predseduje F. Tauchar.

Zapisnik prejšnje seje na predlog B. Novaka soglasno sprejet.

Korespondenca. — Tajnik prečita pismo iz gl. urada stranke o agitaciji, kampanji za pridobivanje novih članov, konvenciji itd., v katerem vprašajo za kooperacijo. Zaitz predlaga, da se pismo sprejme na znanje in da se obvesti vse naše klube o tej kampanji, v kateri bomo gotovo sodelovali. Predlog sprejet.

Poročilo tajnika. — Na podlagi števila prodanih članskih znamk tekom prejšnjih treh mesecev šteje danes JSZ. 913 članov in članic. V upravnem fondu ima JSZ. \$348.44 v konvenčnem pa \$902.73. — V Izobraževalni akciji JSZ. je letos približno toliko društev in klubov kot preteklo leto. Na novo je pristopilo 10 društev in dva soc. kluba. Glasovanje o sedežu VI. zbora bo kmalu končano; rezultat bo sporočen bodoči seji. Poziv za volitve delegatov, ki trajajo od 1. aprila do zadnjega maja, je izdan. Pravico izvoliti delegata imajo vsi klubi in društva "Izobraževalne akcije JSZ." Podrobnosti so sporočene v pozivu, ki se ga priobčuje v "Proletarcu".

Prvomajske proslave bodo imeli klubi št. 27 in 49 v Clevelandu, nadalje klubi JSZ. v Bridgeportu in Maynardu, O., v Chicagu in Waukeganu, Ill., Sheboyganu, Wis., Konferenca JSZ. v zapadni Pennsylvaniji (dne 1. in 2. maja v Pittsburghu) in najbrž tudi nekateri drugi klubi, ki pa stvari še niso sporočili v našem glasilu.

Na Vidrov predlog se poročilo tajnika soglasno sprejme.

Slede poročila odsekov in odborov. Zaitz, tajnik stavbinskega odbora, poroča, da bo priobčeno v prvomajski številki finančno in druga poročila stavbinskega odseka. — Prosvetni odsek ni zastopan na tej seji. Pogorelec omenja, da se korespondenca, nanašajoča se na delo tega odbora, množi, posebno kar se tiče dramatike. Ustreže se vsem kolikor moremo, in društvam ter drugim, ki sodelujejo z našo "Izobraževalno akcijo JSZ", nudimo vso mogočo kooperacijo. — Nadzorni odbor nima poročila.

Preide se na diskuzijo o poslovniku, sporedu in dnevnem redu prihodnjega (VI.) zbora JSZ., ki se bo vršil dne 3., 4. in 5. julija. Po nalogu prejšnje seje je tajnik predložil osnutke sporeda in poslovnik, o katerem se je obširno razpravljalo in se nato provizorično sprejelo sledeči poslovnik, spored in dnevni red:

POSLOVNIK VI. ZBORA JSZ.

1.) Po zboru izvoljeni predsednik predseduje; zamenjuje ga podpredsednik. Ako želi predsednik poseči v debato in govoriti k predlogom, se mora obrniti do podpredsednika za besedo, ki jo dobi po vrsti prijavljenih govornikov.

Predsednik in podpredsednik se volita dnevno.

Kdor ne govori k dnevnemu redu, je dolžnost predsednika poklicati ga k redu, v skrajnem slučaju pa mu vzeti besedo. Ako prizadeti ni zadovoljen z odlokom predsednika se sme obrniti na zbor za odločitev.

2.) Za besedo se je prijaviti z dviganjem roke. Govorniki dobe besedo po vrsti, kakor se prijavijo.

- 3.) Predlogi se predlagajo ustmeno in pisмено.
- 4.) Pred glasovanjem o predlogu imajo pravico do besede vsi govorniki, prijavljeni do sprejema predloga za zaključek debate.
- 5.) Pri enakosti glasov se odpre ponovna debata in se glasuje, dokler se ne pride do rezultata.
- 6.) Za sprejem predloga zadostuje navadna večina glasov.
- 7.) Glasovanje o predlogih je javno z dviganjem roke, razen v slučajih kjer zbor sklene drugače.
- 8.) Volitve odborov se vrše tajno.
- 9.) Poimensko glasovanje (Roll Call) se vrši, če ga zahteva najmanj ena četrtina delegatov.
- 10.) Čas zborovanja določa zbor.
- 11.) Bratski delegatje podp. društev, ki prispevajo v fond "Izobraževalne akcije JSZ", imajo pri vseh predlogih in razpravah pravico govora, toda ne glasovanja in staviti predloge. Pravico glasovanja in staviti predloge pa imajo v vseh zadevah, tikajočih se Izobraževalne akcije J. S. Z.

SPORED VI. ZBORA J. S. Z.

A.

1. Otvoritev zбора (gl. tajnik J. S. Z.)
2. Volitev verifikacijskega odbora (za pregledanje pooblastil, tri člani in gl. tajnik.)

KONSTITUIRANJE ZBORA.

B.

3. Predložitev poslovnika in dnevnega reda.
4. Volitve predsednika in podpredsednika.
5. Volitve dveh zapisnikarjev.

REFERATI IN POROČILA.

C.

6. Poročilo gl. tajnika o delu in stanju J. S. Z., o Izobraževalni akciji JSZ., volilni kampanji in aktivnostih Zveze od V. zbor.—Poroča tajnik Charles Pogorelec.
7. Poročilo sekcijjskih odborov:
 - a) za slovensko sekcijo, tajnik F. Zaitz.
 - b) o delu in agitaciji med srbo-hrvatskim delavstvom, poročata Petar Kokotović.
8. Zvezno glasilo in literatura, poročata F. Zaitz za uredništvo in A. Žagar za upravništvo.
9. Poročilo Prosvetnega odseka.
10. Podporne organizacije in naš delavski pokret, poročata Frank Zaitz.
11. Poročila tajnikov Konference JSZ.
12. O delavskih obrambnih organizacijah, poročata Anton Garden.
13. Poročilo stavbinskega odseka JSZ., poročata tajnik F. Zaitz in ostali odborniki.
14. Načelna izjava in pravila, poročata odbor treh: Pogorelec, Zaitz in Olip.
15. Odnosaji med socialističnim in komunističnim gibanjem.
16. Važnost gospodarske in politične izobrazbe med delavstvom, poročata Frank S. Tauchar.
17. Amerikanizem in zakoni naperjeni proti tuje-rodcem, poročata Vincenc Cankar.
18. Razno.
19. Razpust zbor.

DNEVNI RED ZA SEJE.

1. Otvoritev seje.
2. Volitve predsednika in podpredsednika.
3. Čitanje zapisnika prejšnje seje.
4. Čitanje dopisov in brzojavov.
5. Nujne zadeve.
6. Nadaljevanje sporeda.
7. Posebna poročila.

Sklenjeno, da se o sporedu in drugem, tikajoče se zbor, obnovi razprava na bodoči seji eksekutive. Zaitz je mnenja, da bi noben referent ne smel s svojim referatom porabiti več kot 30 do 40 minut časa. Tauchar soglašata s sugestijo in priporočata, naj se določi čas, ki ga sme porabiti vsak referent na zboru.

Pogorelec priporočata, da se knjižico z informaci-

jami o dobavi državljanstva, ki jo je svoječasno izdala JSZ., izroči "Proletarcu" na račun obveznosti, ki jih ima JSZ. do "Proletarčeve" knjigarne. Sugestija osvojena za predlog in sprejeta.

Bojanovich poročata o delu srbskih sodrugov in o situaciji med srbohrvatskim delavstvom. Stojanovich poročata o prosvetnem delu, o aktivnostih posameznih organizacij, o tisku, itd., nanašajoče se na agitacijo med srbskimi in hrvatskimi delavci v Zed. državah. — Zaključek seje.

KNJIŽEVNI VESTNIK.

"ČAS", marca 1926, ima sledečo vsebino: Hišica očetova pesem (Ignac Rotter); Med našimi lazi (Fr. Kerže); Kratka zgodovina Slovencev; Živalski imigrantje; Kakor v Solomonovih časih (po Cooperju); Ko je bila pomlad (Jos. Hribernik); Kaj nismo malo prehitri? (razprava o naših podpornih organizacijah in ameriškem slovenstvu); Učimo se od otrok; O naših očeh; Nekaj o spiritualizmu. — Gospodinjski oddelek.

Naslov "Časa" je, 1142 Dallas Rd. N. E., Cleveland, Ohio.

*

"MLADINSKI LIST", marčna številka, ki ga izdaja SNPJ., vsebuje med drugim v angleškem prevodu tudi Cankarjevo "Skodelica kave" iz knjige "Moje življenje."

*

"RADNIČKI POKRET", III. zvezek (marc 1926) vsebuje: Brutalne istine (Jovo Jakšić); Posle rezolucije socialističnega kongresa (Dragiša Lapčević); U novoj istorijskoj situaciji (V. Haramina); Perspektive radničkog pokreta u Jugoslaviji (Života Milojković); Pregledi.—Mesečnik "Radnički pokret" izhaja v Sarajevu. Naročnina za inozemstvo 120 Din.

*

"DOM IN SVET", leposlovna revija, omenja v svoji II. številki tega letnika med drugimi knjigami tudi Ameriški Družinski Koledar in njegove poglavitne vsebinske dele.

*

"POD LIPO", III. štev. (marc 1926), ima sledečo vsebino: Francoska revolucija (Ramsay Mac Donald); Vstanite k svobodi (Ivan Vuk); Katekizem, ki ga naj zna vsak na pamet (A. Strindberg); Griška Onučin in njegova žrtev (Čulkovski); Miren in tih (Franc Kurt Sperk); Prah (K. Kocjančič); Služkinja (Ivan Vuk); Hrepenenje (F. P.); Pesnikom (E. Toller); Pisma Ivana Cankarja (Historicus); Trocki o Leninu; Iz mojih zapiskov (Karol Tekavec). — Listek in več drugih stvari. Naslov: Pod Lipo, Ljubljana, Prule št. 15.

*

"ZDRAVJE", zdravstveno poučni list, tretja štev., ima izbrano, bogato vsebino. "Zdravje" izhaja mesečno. Naslov: Ljubljana, Zaloška cesta št. 2. Naročnina za Ameriko \$1 na leto. "Zdravje" kakor je sedaj urejevano, ameriškim Slovincem toplo priporočam. V zalogi je tudi nekaj prejšnjih letnikov "Zdravja". Podrobnosti boste izvedeli, ako pišete direktno na upravo "Zdravja". — X.

Socializem se najlože pobija, če se mu podtakne, cesar ni v njem.

ČLANSTVU NEAKTIVNEGA KLUBA J. S. Z. NA CLIFF MINE.

CLIFF MINE, PA. — Razmere se v tukajšnjih premogarskih seliščih neznosne. Brezposelnost in nesigurnost je zadala premoagrjem tako težke udarce, da je med njimi vsako drugo življenje ali onemogočeno ali pa do skrajnosti ovirano. Poparjenost je splošna.

Radi takih vzrokov je že več mesecev neaktiven tudi klub št. 242 v Cliff Mine. Par članov je še tu, nekaj jih je okolici, ostali so se izselili. Zanimanja za delo v klubu pa ni nikjer. Če bi bili delavci bolj zavedni, bi ostali v organizaciji in se borili, da jo pojačajo. Tako pa se jih v krizah loti resignacija, češ, saj nam nihče ne pomaga!

Dne 11. aprila bo seja društva SNPJ. Pozivam vse bivše člane tega kluba, da pridejo po seji in pregledajo poslovne knjige ter druge stvari v posesti kluba. Po treh mesecih neaktivnosti se smatra klub za razpuščen, klubove knjige in imovino je pa treba poslati Zvezi. To je sedaj vprašanje, ki je pred nami. Vabim vse prizadete, da se tega sestanka dne 11. aprila gotovo udeležite. — Anton Kovačič.

ODZIVI NAROČNIKOV IN SOMIŠLJENIKOV

Prispevki v pokritje izdatkov prvomajske številke "Proletarca".

II. Izkaz.

CHICAGO, ILL.: A. Miško, §2; po §1: Fred A. Vider, Frank S. Tauchar; L. Katz, 70c; Andrew Cukale, 25c, skupaj	4.95
PEORIA, ILL.: Frank Franko25
DIXON, ILL.: Mike Keber	2.40
MASCOUTAH, ILL.: John Biskar20
CARLINVILLE, ILL.: Anton Blasich15
FOREST CITY, PA.: Jos. Moder, 50c; Tony Saiz, 25c, skupaj75
PITTSBURG, CALIF.: Max F. Rolih25
PITTSBURG, KANS.: Jacob Baloh25
MULBERRY, KANS.: Andy Pikelj25
GREENSBORO, PA.: Tony Zupančič, 50c; Ivana Pečjak, 40c, skupaj90
WARREN, O.: Po 50c: J. Kotar, Tony Gorenc; po 25c: Lewis Zimmerman, Evgen Mikuš, neimenovan, F. Modic, J. Peršin, Tony Blazich, Bartol Lausin, skupaj	3.15
TORANTO, O.: Tony Ursich50
BARBERTON, O.: Math Močnik	1.00
JACKSONBURO, S. C.: Steve Levar25
TRIADDELPHIA, W. VA.: Louis Zorko75
MULLAN, IDAHO: John N. Jackson20
WEGEE, O.: Jacob Tomšič25
CLEVELAND, O.: Math Bizjak	1.00
GROSS, KANS.: Po 25: Fr. Dolinar, J. Šular, J. Jeruc, J. Kunstelj; Anton Šular, 20c, skupaj	1.20
FARREL, PA.: Frank Kramar10
GLENCOE, O.: Po §1: Nace Žlemlberger, Val. Kobler; J. Hribernik 25c, skupaj	2.25
CORAOPOLIS, PA.: Anton Kovačič50
MARTIN, PA.: J. Mrak, 75c; Fr. Paušelj, 50c; Mary Trbeža, 25c, skupaj	1.50
BOONE, COLO.: Mike Pogorelec30
WOODWARD, IOWA: Anton Ausich50
Skupaj	\$23.80
Prejšnji izkaz	29.35
Skupaj	\$53.15

Volitve delegatov za VI. redni zbor J. S. Z.

KLUBOM JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE IN DRUŠTVAM "IZOBRAŽEVALNE AKCIJE J. S. Z."

V smislu pravil J. S. Z., člen V., "Zvezin kongres", točka 16, je eksekutiva J. S. Z. razpisala volitve delegatov za VI. redni zbor J. S. Z. ki se bo vršil v dnevih 3., 4 in 5. julija v mestu katerega določi članstvo s splošnim glasovanjem, ki se sedaj vrši.

Pravico do zastopstva na zboru imajo vsi klubi ki niso zaostali s članskimi prispevki dalj kot tri mesece. Vsak klub, ki ima do 50 članov, je upravičen do enega delegata in potem na vsakih nadaljnih 50 članov enega delegata več.

Vožnje stroške delegatov plača Zveza iz konvenčnega fonda, dnevnic pa plačajo klubi.

Točka 4., tikajoča se delegatov "Izobraževalne akcije", se glasi: "Vsako društvo "Izobraževalne akcije JSZ" je upravičeno poslati delegata na zbor J. S. Z., katerih naziv je "bratski delegatje Izobraževalne akcije J. S. Z." Na zboru imajo posvetovalen glas, v točki dnevnega reda "Izobraževalna akcija" pa imajo pravico staviti predloge in glasovati. Dnevnic in vožnje stroške bratskih delegatov plačajo društva, katera jih pošljejo".

VOLITVE DELEGATOV SE VRŠE OD 1. APRILA IN KONČAJO DNE 31. MAJA.—Poverilnice za delegate dobe vsi klubi in društva "Izobraževalne akcije". Kadar so volitve končane, naj se ime in naslov delegata takoj sporoči tajništvu J. S. Z.

Dnevni red in poslovnik zbora bo priobčen v kratkem v zveznem glasilu "Proletarcu". Vsi klubi naj gledajo nato, da bodo zastopani na VI. rednem zboru po svojem delegatu. Želeti je tudi, da kolikor več mogoče društev "Izobraževalne akcije" pošlje svoje delegate na ta zbor. Društva, katera ne bi mogla vsled finančnih poteškoč poslati delegata, lahko pošljejo pooblastilo in priporočilo zboru, ali pa delegatu ki ga pooblaste za svojega zastopnika. Imena in naslovi vseh delegatov bodo priobčena v Proletarcu.

TAJNIŠTVO J. S. Z.

R. U. R.

dne 2. maja v dvorani S. N.P. J.,
v Chicagu.

Nabavite vstopnice v predprodaji.

PRVOMAJSKA ŠTEVILKA "PROLETARCA" BO IMELA VREDNOST KNJIGE.

Marsikakšna knjiga, za katero morate dati dolar ali več, ima manjši obseg in manj čtiva kakor ga bo imela prvomajska številka "Proletarca". Še nikoli ni bilo v nobeni naši publikaciji v Ameriki zastopanih toliko sotrudnikov kakor jih bo v letošnji majski številki "Proletarca", ki bo v vseh ozirih prekašala tudi jubilejno številko "Proletarca" (maja 1925), katera je dosegla po vsebini in obsegu izmed vseh prejšnjih najvišje mesto.

Samo 25c vas stane izvod prvomajske številke "Proletarca"; za večja naročila popust, kot je razvidno iz sledečega cenika:

Posamezen iztis stane.....	\$.25
Za inozemstvo30
10 iztisov	2.30
25 iztisov	5.50
50 iztisov	9.50
100 iztisov	17.00
250 iztisov	37.00
500 iztisov	65.00
1000 iztisov	100.00

Prošli teden smo v "Proletarcu" priobčili prvi izkaz naročil za majsko številko "Proletarca"; dosedaj je naročenih blizu pet tisoč izvodov in približno 400 za v inozemstvo (večinoma so ta naročila poslali čitatelji "Proletarca" za svojce v Jugoslaviji, a precej izvodov je naročenih tudi za Jugoslovane v raznih drugih deželah sveta). Še nobeno leto ni šlo toliko "Proletarca" prvomajske izdaje v stari kraj in druge dežele kakor ga bo šlo letos. Tako se bodo seznanili z delom in življenjem jugoslovanskega delavstva v Zedinjenih državah in ga lažje umeli, ker jim bo ta številka "Proletarca" nudila bogat, izbran material in številne slike iz naselbin.

Naš cilj je, razširiti prvomajsko številko "Proletarca" tako, da jo bo dobil vsak slovenski delavec v tej deželi in da jo bodo čitali tudi drugi Jugoslovani. Če to dosežemo, bomo izvršili veliko agitatorično delo, in ob enem bomo obvarovali prvomajsko številko primankljaja, kajti s tako izdajo so združeni veliki izdatki. Naročniki dobe prvomajsko številko kakor vsako drugo, v izenačenje izdatkov pa pričakujemo od njih mal prispevek, kakor jim je bilo pojasnjeno. Prvi izkaz prispevkov v podporo prvomajski izdaji je bil priobčen prošli teden, drugi pa je v tem "Proletarcu".

Skozi prošli teden smo dobili še sledeča naročila za prvomajsko številko "Proletarca":

	Izvodov
Klub št. 232, Barberton, O.....	150
Klub št. 47, Waukegan, Ill.....	100
Klub št. 118, Canonsburg, Pa.....	75
Dr. št. 296, SNPJ., Helper, Utah.....	55
Dr. št. 503, SNPJ., Hysota, Pa.....	25
Dr. št. 138, SNPJ., Canonsburg, Pa.....	25
Lawrence Selak, Star City, W. Va.....	25
Frank Kramar, Farrell, Pa.....	15
Klub št. 182, Meadow Lands, Pa.....	15
Anton Chater, Renton, Pa.....	12
Jacob Kotar, Warren, O.....	12
Albin Naprudnik, Ringo, Kans.....	11

	Izvodov
Klub št. 243, Warren, O.....	10
Dr. št. 270, SNPJ., Argo, Ill.....	10
Anton Kovačič, Coraopolis, Pa.....	10
Anton Maslo, Greensboro, Pa.....	10
Klub št. 224, Chicago, Ill.....	10
Klub št. 238, Universal, Ind.....	10
Anton Logar, Finleyville, Pa.....	10
Dr. št. 245, SNPJ., Lawrence, Pa.....	25

Seznam naročil izpod deset izvodov tu ni vključen, kakor ni bil v seznamu prošli teden, ker bi več sto imen vzelo preveč prostora.

Ako naročila še niste poslali, ga pošljite čim prej. Treba je urediti naslove in drugo; dogodilo se je že, da smo dobili samo iz enega kraja za nad 500 izvodov naročil šele dan ali dva po tistem ko je bila prvomajska številka "Proletarca" tiskana. Tiskamo jo le malo več kot je naročil, zato poznejšim naročilam ne moremo ustreči. Vpoštevajte to in ne odlašajte z naročilom.

IZOBRAŽEVALNA AKCIJA J. S. Z.

V fond "Izobraževalne akcije JSZ." so vplačala društva in socialistični klubi v marcu 1926 kot sledi:

Številka društva in kraj.	Vsota.
39, SNPJ, Chicago, Ill.	\$12.00
425, SNPJ, Triadelphia, W. Va.	1.00
3, SNPJ, Johnstown, Pa.	2.00
244, SNPJ, Kaylor, Pa.	3.00
432, SNPJ, Miners Mills, Pa.	2.00
321, SNPJ, Warren, O.	2.00
97, SNPJ, Bessemer, Pa.	2.00
86, SNPJ, Chicago, Ill.	2.00
473, SNPJ, Saginaw, Mich.	6.00
213, SNPJ, Clinton, Ind.	2.00
83, SNPJ, Bingham Canyon, Utah.	2.00
74, SNPJ, Virden, Ill.	1.00
47, SNPJ, Springfield, Ill.	1.00
184, SNPJ, Springfield, Ill.	1.00
27, SNPJ, Frontenac, Kans.	3.00
214, SNPJ, Mullan, Idaho.	1.25
38, SNPJ, Kenosha, Wis.	6.00
209, SNPJ, Nokomis, Ill.	2.00
451, SNPJ, Onnalinda, Pa.	1.92
333, SNPJ, Blaine, O.	1.00
245, SNPJ, Lawrence, Pa.	1.50
115, SSPZ, Helper, Utah.	1.00
174, SNPJ, Krayn, Pa.	6.00
465, SNPJ, Gillespie, Ill.	1.00
120, SNPJ, Gallup, New Mex.	2.00
36, SNPJ, Willock, Pa.	4.50
Samostojni izobraževalni klub, Waukegan, Ill.	3.00

KLUBI J. S. Z.

69, Herminie, Pa.	1.00
47, Springfield, Ill.	1.00
41, Clinton, Ind.	2.00
1, Chicago, Ill.	2.50

Skupaj \$80.37

TAJNIŠTVO J. S. Z.

NAŠI ODRI.

“Zamenjan ženin”.

Saloigra v štirih dejanjih, spisal R. Benedikt, vprizorjena v Clevelandu dne 28. marca.

“T is with our judgements as with our watches, none

Go just alike, yet each believes his own.

(Iz eseja o kriticizmu — A. Pope.)

Vsaka vprizoritev — korak naprej. To se mora z veseljem beležiti v priznanje “Ivanu Cankarju”, ki je dopolnilo eno stvar: Igralci so začeli s precejšnje brzino plezati po lestvi navzgor, kakor v tekmi. To sem tudi vedno povdarjal v svojih kritikah, ko sem ocenjeval igre kot celote, ne pa v detajlih posamezne tipe in prizore. In tu je razlika. Ko se človek poda k posameznim osebam, se pri vsaki za hip pomudi, tedaj je prisiljen pretipati, bodriti dotičnega igralca malo bolj odbliže. Če je dotični na odru še rekrut, sem mu bil prizanesljiv; potipal sem ga bolj nežno. Ko sem si pa privoščil stare igralce, sem si bil svest, da imam pred seboj ljudi, ki so in morajo biti dostopni ostrim, a poštnim kritikam, ki naj jim kažejo njih napake kot jih vidim. Tega sem se vedno zavedal; na domišljavce ne računam. Pri tem tudi vztrajam, neglede “kaj se drugim po glavah blede” — kot pravi Prešeren. Prisivajam si pravico do svoje lastne sodbe ter mnenja; zahtevam, da mi jo dovoljujete. Jaz bom pa skrbel, da bom vedno čislal in ščitil sodbo, mnenja in ideje drugih. To bodi povedano z Robert Ingersollovimi besedami. Verjanem pa tudi v Terencejev izrek: Quot homines, tot sententiae — Toliko mnenj, kolikor ljudi.

Ker je bila igra “Zamenjan ženin” zadnja te sezone v slovenščini, se mi zdi umestno, da se malo dalj pomudim pri splošnostih, da se nam malo umi zbitre.

Z Akejevim usmiljenjem rad gledam pojave in jih z njegovo sodbo tudi rad kritiziram. So pa tudi stvari, ki jih z Jobovo potrpežljivostjo — in te imam res veliko — prenašam, v čast celokupnega in narodovega blagra.

Kot znano nisem še nikjer trdil, da obstoja pri kakšnem klevelandskem kulturnem društvu kak Avgijev hlev, ter da potrebujemo kakega Herkula, da ga izčisti. Toda, dragi moji, če pa ta “velikan” včasih malo dane mu prostore prezrača, gotovo homo potem laglje dihali in nikomur ne bo na kvar.

V tej svoji kratki “karijeri” si nisem nikoli — to mi bo priznal vsak pošten čitatelj mojih kritik — lastil Diogenove luči, pa si je tudi ne bom! Ne bom skušal dognati, če kje pri klevelandskih kulturnih ustanovah tiči kakšen Esopov netopir. Šel bom naprej kot dose-daj — po poti treznosti. Na koncu mojega sermoniziranja naj poudarim, da moja naloga ni kratiti igralcem zaslug, ki jim gredo. Storili so mnogo, več nego kdajkoli, pokazali so, da veliko zmorejo, ako se resnično ogrejejo za stvar. A o priliki se povrnem in bom podal splošen resume iger tekoče sezone — kot bi se angleški izrazil — v orehovi lupini.

Z zanimanjem sem sledil dejanjem igre “Zamenjan ženin”. Vsa se razvijajo lepo, neprisiljeno; — so prepletena vse skozi s tenkim, komaj vidnim humorjem, ki pa ob hipih postaja celo gost, zastrt. Treba je bilo precejšnje pozornosti od strani igralcev in gledalcev, da ni kaj ušlo. Igralci so nastopali skoro dovršeno,

neprisiljeno, včasih celo prepričevalno. V celoti je igra zamenjala ženina v splošno zadovoljstvo. In to je treba podčrtati.

Skušnjave, da bi posamezno ocenil ansambl ženi-na, so tako velike, da se jim le z neizrečeno silo protivim. Zato bom z opreznostjo oprežno stopil med nje in ozaljšal, kar se da nakratko, prve med prvimi, tudi če komu morda ne ugaja moj način ocenjevanja. Izbral bom samo najboljše med najboljšimi, ako pa komu ni všeč, naj to pripiše mojim kapricam in sebičnostim, na katerih sem še precej bogat. A se tolažim, da nisem edini, ki posedujem te čedne lastnosti. Čim nižji smo na lestvi izobrazbe, tem bolj smo opremljeni z njimi, se bahamo z njimi, jih celo povišujemo, molimo.

No, pa pojdite z menoj k vlogam, a le za hip.

Ženske vloge so bile samo tri: Ga. Simčič je bila najboljša med njimi. Ostale dve, M. Jagrova in J. Dagrinovala, sta jih tudi jako pohvalno rešili.

Vseh sedem moških je rešilo svoje vloge, neglede na male nedostatke, dosti pohvalno. Tako Skuk v vlogi dr. Rojnika, kot Malley v vlogi barona Wallbecka ter Požar, Breščak in Komar v vlogah gospoda, nadzornika in sluga. Ostala, — vratar ječe in sluga sodnije, — Eppich in Krebelj, sta nastopila istotako zadovoljivo.

Skozi vso vprizoritev je bilo kaj lahko opaziti tisto harmonijo, ki je vpletena skozi dejanja in ki je neobhodno potrebna da igra uspe. Treba pa je pripomniti, da bi morali skoro vsi igralci glasneje in razločneje izgovarjati besede. To bi privedlo igro do boljšega uspeha. Vredno je, da se to podčrta za prihodnje predstave.

Občinstvo? Da, kje je bilo občinstvo!? Saj je vendar polovica dohodka namenjena vzvišeni ideji — mladinski šoli. Mari se ne trkammo radi na prsi: Slovenec sem, in moji otroci bodo znali tudi slovenski! Zelo lepo je to. Toda to še ne zadostuje. Tudi še ni dovolj, da pošiljate svoje otroke v slovensko šolo, ampak ste tudi obvezani gmotno pomagati tej šoli. To lahko storite, ako posečate prireditve v prid te šole, da se jo vzdržuje. In to je malenkost, če se pomisli, da smo pri volji dati pri časi rujnega več in še več, zopet in zopet, velikokrat v svojo lastno pogubo. Nikar ne bodimo zanikerni, oživimo — in šlo bo! S tem, da pridete na take prireditve, pomagajte šoli in razvedrite sebe.

Parafernalija scenerije je bila zelo primerna; spremembe so se posebno hitro menjale in obdržale zahtevano opremo.

Režijo je vodil Jos. Skuk.

To vse, kar sem napisal, je moje skromno mnenje, ki ga prav nobenemu ne silim, a sam sem trdno prepričan vanj, prav tako kot v svojo uro. Kot pravi v svojem kupletu Alexander Pope, dobro znani angleški kritik, da smo pač tako ustvarjeni, da vsak verjame svoji sodbi, kakor svoji uri, akotudi vsaka drugače gre. Zato sem pa vedno pripravljen, dati, pa svoji sodbi seveda, *sum quique* — vsakemu svoje.

Kot že omenjeno, je bila to zadnja slovenska predstava dram, društva “Ivan Cankar” te sezone. Zaključna predstava bo v nedeljo 25. aprila, ko bo v angleščini vprizorjena enodejanska komedija “His Model Wife”. Ta igra ima izvrstno vsebino, ki vas bo držala v nape-tosti od začetka do konca, je polna duhovitih zapletljajev, dovtipov, zdravega humorja ter smeha do solz brez kraja in konca. Upam tudi, da bom lahko po tej zadnji vprizoritvi rekel z Ovidom: *Finis coronat opus* — konec krona delo.

L. Beniger.

PRIREDBA DETROITSKEGA KLUBA DOBRO USPELA.

DETROIT, MICH. — Priredba kluba št. 114 JSZ. dne 28. marca v Hrvatskem domu je imenitno uspela. Poleg obilnih pevskih točk je bila vprizorjena dvodejanka "Trije ženini", kateri se je občinstvo od srca smejalo. Poleg pevskega zbora "Svoboda", ki je odsek kluba št. 114, sta sodelovala tudi pevsko društvo "Ljubljanski Vrh" in hrvatsko pevsko društvo "Slavulj", katerima gre vse priznanje, ker sta se odzvala našemu vabilu. Taka sodelovanja morejo roditi samo dober rezultat. Udeležba je bila obilna in uspeh v vseh ozi-rih dober. — *Frank Smerdu.*

KOZAKEVIČ NA KONCERTU J. P. S. V CHICAGU.

V nedeljo 4. aprila je priredil Jugoslovanski Prosvetni Savez v dvorani Pilzenskega sokola na So. Ashland ave. v Chicagu koncert, ki je bil pravzaprav koncert ruskega bariton soloista Štefana Kozakeviča. Okrog 400 ljudi je bilo v dvorani, ko se je pričel program. Kdor pojmuje petje, se mu ni zdelo škoda dolarja in 25c, ki jih je dal za vstopnino, kajti Kozakevičevi nastopi so bili prav gotovo vredni te vsote. Pel je Kaševarovo "Mirnost noči", Stolypinovo "Dva velika-na", "The Drinking Song" iz "Hamleta", Čajkovskega "Noč", "Largo al Factoum" iz Rossinijevega "Sevill-skega brivca", Koenemannovega "Čolnarja na Volgi" in Musogorskijevo "Pesem bolhe". Vmes so bile druge pevske in glasbene točke, pel pa je samo eden Koza-

kevič. Na zahtevo, ki je bila v resnici zahteva avdijen-ce, je nekaj pesmi ponavljal.

Koncertni program v celoti, namreč poleg Kozake-vičevih točk, je bil zadovoljiv, ker je društvo ki ga je priredilo storilo vse da dá občinstvu resničen koncert. Takih priredb rabimo v jugoslovanskih kolonijah več kot jih imamo, kajti koncerti ki so res koncerti in dramske predstave ki so res dramske predstave, so v naših naselbinah še vedno zelo zelo redka stvar. — *Kl.*

AGITACIJA, SLOGA IN DRUGO.

CLAYTONIA, PA. — Tukajšnja slovenska naselbi-na ima svojo značilnost v tem, da žive rojaki v medse-bojnem prijateljstvu in slogi. Morda je temu vzrok, ker še ni "stara", ampak novejša naselbina, in se sovraštva še niso mogla razpasti med nami. Upam pa, da bomo ostali drug napram drugemu tolerantni in vsi skupaj prijatelji med seboj kakor sedaj. Ne mislim pa s tem, da smo brezmejno napredni. Tudi tukaj, čeprav nas je malo, imamo vsaki svoje misli in nazore. Tudi taki se dobe, ki so še oviti v misli klerikalne vzgoje, toda se da z njimi dobro shajati, ker niso okuženi od propa-gande sovraštva kakršno širijo kramarji s katoliciz-mom. Tu so vsi pogoji za ustanovitev društva SNPJ. in kluba JSZ. Upamo doseči oboje. Lotil sem se agi-tacije za razširjenje "Proletarca" ter dosegel pri tem zadovoljive uspehe. Z agitacijo bom nadaljeval, dokler ne bo Proletarec zahajal v vsako hišo. Za sodelovanje se zahvaljujem posebno John Vidmarju, J. Učiču in vsem, ki so mi dosedaj šli na roko. *John Chervan.*

V JUGOSLAVIJO

vas odpremimo z največjim parnikom. Preskrbimo vam potni list, vize, izkaz izplačil dohodninskega davka in dovoljenje za povratek v Ameriko. Naši zastopniki skrbijo za vas na potova-nju. Zastopamo vse parobrodne družbe in odpremimo vas s ka-terikolim parnikom želite.

DENAR V JUGOSLAVIJO

pošiljamo po najnižjih cenah in vsaka pošiljatev je izročena v najkrajšem času. Poslužite se tega zavoda.

KASPAR AMERICAN STATE BANK

Imovina nad
\$20,000,000.00

1900 Blue Island Ave., vogal 19. ceste
CHICAGO - - - - ILLINOIS.

VARNA BANKA ZA VLAGANJE VAŠIH PRIHRANKOV.

Provokatorski kričači se umikajo debati.

(Nadaljevanje s 7. strani.)

izmed njegove skupine, ki bi sprejel na tej debati C. Novakovo mesto? V tem slučaju bi ga moral potrditi tudi Ziničev odbor, in sicer uradno v obeh njihovih listih. Če nimajo nikogar v "odboru", ali je kdo v "progresivnem bloku SNPJ.?", kateri bi hotel iti na oder in debatirati o temi kot prej navedena? Voditelj "progresivnega" bloka SNPJ., katerega sicer nikjer ni, je Chas. Novak. Gotovo se bo med pokojnimi ostanki strohnelega "progresivnega" tinala dobil kdo, ki bi v imenu svojega generala in Ziničevega "Radnika" poskušal dokazati kar trdijo v agitaciji v društvih, v listih in kjer jim pač nanese prilika.

Mi čakamo in čakamo da se nas razgali, strahopet-

ci pa odgovarjajo, da je predlagana tema — *PRENE-UMNA*, in "hočejo", da naj bo debata javna in da naj se debatira, po kakšnih potih mora iti delavstvo, da pride v obljubljeni deželni . . . Umikajo se da jim ne bi prišli do živga, pa so se ušтели.

Nič več slepomišenja! Nič več prizanašanja! Hočemo da se pokažete kar ste. Ali je v vas kaj ponosa ali ga ni? Če ga imate še količkaj, če je v vas le malo poguma, pridite na oder in priznajte: *Lažemo, ker je taka naša natura, ker je taka naša služba in ker smo izgubljeni brez poštenja in značaja.*

Torej kedaj bo debata, da boste priznali to resnico???

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje sec. kluba št. 27. se vrše dvakrat v mesecu: vsake druge nedelje dopoldne in vsako tretje nedelje popoldne. Seja tretje nedelje v mesecu je namenjena v glavnem za predavanja in diskuzije. — Sodrugi, pripravajte redne k sejam in pridobite klubu novih članov!

Pristopajte k
SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI.

Naročite si dnevnik
"PROSVETA".

List stane za celo leto \$5.00, pol leta pa \$2.50.
Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ic) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:
2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DR. JOHN J. ZAVERTNIK ZDRAVNIK IN KIRURG

Urad S. Lawndale Ave., vogal W. 26th St.
Stan 2316 S. Millard Ave., Chicago, Ill.

Tel. na domu Lawndale 6707, v uradu Crawford 2212-2213
Uradne ure: Od 2 do 4 pop., in od 7 do 9 zvečer.

6% IN VARNO 6% IN VARNO

Zlati bondi na prvo vknjižbo za
na imenitnem prostoru ležečo
lastnino, na prodaj pri nas

MILLARD STATE BANK

3643-3645 WEST 26th STREET
At Millard Avenue
CHICAGO, ILL.

Oglejte si naše varnostne bančne shrambe,
največje na zapadni strani mesta.

BANČNE URE:

V ponedeljek in četrtek od 9. zjutraj do 8. zvečer;
v torek, sredo in petek od 9. zjutraj do 5. popoldne;
v soboto od 9. zjutraj do 3. popoldne.

ČAP'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

L. ČAP, lastnik

2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Phone Crawford 1382

Pristna in okusna domača jedila.

Cene zmerne.

Postrežba točna.

FRANK GANTAR se priporoča rojakom
pri nabavi drv, preme-
ga, koksa in peska.
1201 Wadsworth Ave. Phone 2726 Waukegan, Ill.

BARETINCIC & HAKY

POGREBNI ZAVOD

324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot re-
galij, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih za-
stav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali ameriškanskih,
po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih in-
strumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUM-
BIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter
hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav.
Za obilna naročila se topla priporočam.

NEUMNA ŽELJA.

bogate može. Kakšna neumnost! Vse bogastvo je brez vrednosti, ako ni zdravja. Samo zdravje je pravo bogastvo, in želodec je glavni temelj zdravja. V slučaju želodčnih neredov je Trinerjevo grenko vino najboljšo zdravilo. "Jaz sem trpela na želodčnem neredu šest mescev. Vsa jedila ki sem jih uživala so zastajale v že-

Kašgar, glavno mesto kitajskega dela vzhodnega Turkeстана, je središče velikega prometa centralne Azije, z velikimi tvornicami bombaža, zlatnine, srebrnin, preprog i.t.d. Domače ljudstvo je zelo praznovorno. Nekatera svetišča so obiskovana samo od žen in deklet, katera molijo za

lodcu, in nobena zdravila mi niso mogla pomagati. Končno sem poskusila Trinerjevo grenko vino, in danes, po zavžiju dveh steklenic, se počutim veliko boljše. Vaša hvaležna prijateljica, Mrs. Elisabeth Ballas," tako se glasi pismo iz Paw Paw, Mich., z dne 9. marca 1926. Ako Trinerjevega grenkega vina ne morete dobiti pri vašem lekarnarju ali trgovcu, pišite ponj naravnost na Joseph Triner Company, Chicago, Ill.

VESELICA KLUBA J. S. Z. NA MEADOWLANDSU.

MEADOWLANDS, PA. —V soboto 24. aprila priredi tukajšnji klub št. 182 JSZ. veselico, katere čisti prebitek je namenjen v fond za konvencijo soc. stranke, ki se prične dne 1. maja v Pittsburgu. Sodrugi in somišljeniki, udeležite se te priredbe polnoštevilno in agitirajte med ostalim delavstvom, da se je udeleži. Vabimo na poset tudi društva in sploh vse občinstvo, kateremu bomo nudili obilo neprisiljene zabave v naši sredi. To veselico smo aranžirali na podlagi načrtov Konference JSZ. v zapadni Penni in pričakujemo obilnega odziva.

L. Lenassi, tajnik.

CENIK KNJIG.

Nadaljevanje z 2. strani.

UDOVICA. (I. E. Tomis), povest 330 strani, brošir za 75c, vezana v platno	1.00
VAL VODNIKA izbrani spisi, broš.30
VIANJEVA REPATICA, (Vlad. Levstik), 506 strani, vezana v platno	1.50
VITEZ IZ RDEČE HISE. (Aleksander Dumas star.), roman iz časov francoske revolucije, 504 strani, broširana 80c, vezana v platno	1.25
V ROBSTVU, roman tuge in boli, Ivan Matičič, vez. 255 strani.	1.50
ZABAVNA KNJIZNICA, zbirka povesti in értic, broširana65
ZADNJA PRAVDA, (J. S. Baar) roman, broširana75
ZADNJI VAL, (Ivo Sorli), roman, vez.	1.00
ZAJEDALCJ (Ivan Molek), povest, 304 strani, vezana v platno	1.75
ZAPISKI IZ MRTVEGA DOMA, (A. M. Dostojevski), dva zv., vez. v platno	2.25
ZA SREČO, povest, broširana45
ZELENI KADER, (I. Zorec), povest, broš.45
ZENSKA PISMA, (M. Prevost), broš.60
ZGODBE IZ DOLINE SENT-FLOREJANSKE, (Ivan Cankar), vezana	1.50
ZLATARJEVO ZLATO, (A. Šenoa), vez.	1.20
ZMOTI IN KONEC GOSPODIŠNE PAVLE, (I. Zorec), broširana40
ZENINI NASE KOPRNELE, (Rado Murnik), broširana30
SLOVENSKI PISATELJI: FRAN LEVSTIK, zbrani spisi, vezana	1.25

FRAN HRJAVEC, zbrani spisi, vezana	2.00
JOS. JURČIČ, zbrani spisi, II. zv. vezan	1.50
III. zv. vezan	1.50
IV. zv. vezan	1.25
V. zv. vezan	1.00
VI. zv. vezan	1.00
FR. MASELJ-PODLIMBARSKI zbrani spisi, vez.	1.50

PESMI IN POEZIJE.

BASNI, (Jean de la Fontaine, iz francosčine prevel I. Hribar) vezana	1.00
MLADA POTA, (Oton Zupanič), pesmi, trda vezba75
MODERNA FRANCOŠKA LIRIKA, (Prevel Ant. Debeljak), vezana90
PESMI ŽIVLJENJA (Fran Albrecht), trda vezba50
POEZIJE, (Fran Levstik), vezana90
POHOVSKE POTI, (Janko Glasar), broširana35
PRESERNOVE POEZIJE, vez.75
SLUTNJE, (Ivan Albrecht), broširana45
STO LET SLOVENSKE LIRIKE, od Vodnika do moderne, (C. Golar), broš. 90c, vez.	1.25
STRUP IZ JUDEJE, (J. S. Mačhar), vezana	1.10
SLOVENSKA NARODNA LIRIKA, pesnija, broširana65
SOLNCE IN SENOE, (Ante Debeljak), broširana50
MOJEMU NARODU, Valentin Vodnik, broširana25
SLEZKE PESMI, (Peter Benruč), trda vezba50
TRBOVLJE, (Tone Seljakar), proletarske pesmi, broširana 50c; vezana75

TRISTIA EX SIBERIA, (Vojslav Mole), vezana	1.25
V ZARJE VIDOVE, (Oton Zupanič), pesnitve, broširana40

IGRE

ANFISA, (Leonid Andrejev), broširana50
BENEŠKI TRGOVEC, (Wm. Shakespeare), vezana75
ČARLJEVA ŽENITEV-TRIJE ZENINI, (F. S. Tauchar), dve šalo-igri, enodejanke, broširana35
GOSPA Z MORJA, (Henrik Ibsen), igra v petih dejanjih, broširana60
KASLIJA, drama v 3 dejanjih75
JULIJ CEZAR, (Wm. Shakespeare), vezana75
MACBETH, (Wm. Shakespeare), vezana75
NAVADEN ČLOVEK, (Brao Gj. Nušič), šala v treh dejanjih, broširana35
NOČ NA HMELJNIKU, (Dr. I. Lah), Igra v treh dejanjih, broširana35
OTHELLO, (Wm. Shakespeare), vezana75
ROMANTIČNE DUSE, (Ivan Cankar), drama v treh dejanjih, vezana95
SEN KRESNE NOČI, (Wm. Shakespeare), vezana75
UMETNIKOVA TRILOGIJA, (Alois Kraigher), tri enodejanke, broširana. 75c; vezana	1.00
ZNANSTVENE RAZPRAVE POLITIČNI IN GOSPODARSKO SOCIALNI SPISI. UČNE IN DRUGE KNJIGE IN	
ERASURE.	
ALI JE RELIGIJA PRENEHALA FUNKCIONIRATI? Debatna30